

# Wie ben jij?

Zondag 10 januari 2021

Christus Triumfatorkerk

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezingen: Johannes 1: 19-34

## KOMEN

- Welkom
- Aanvangslied 'Voor mensen die naamloos' (Lied 647: 1, 3 en 4)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de Zondag: Psalm 72a 'Voor kleine mensen' (melodie: Liturgische gezangen I, 209)
- Glorialied 'Komt ons in diepe nacht ter ore' (Lied 489: 2 en 3)

## WOORD

- Gebed
- Opdracht voor de kinderen
- Schriftlezing: Johannes 1: 19-34
- Lied: 'Omdat hij niet ver wou zijn' (Lied 528)
- Preek

Wie is hij? Wie is hij toch? Niemand weet het, niemand begrijpt het.

Johannes de Doper maakt indruk - dat is duidelijk.

Hij staat daar, aan de overkant van de Jordaan, een kilometer of twintig, dertig van Jeruzalem.

Hij stáát daar.

Als een rustpunt. Een baken in een verwarde wereld.

Johannes de Doper doet wat hij moet doen. Johannes de Evangelist maakt er niet veel woorden aan vuil. Het lijkt hem volstrekt vanzelfsprekend wat Johannes daar doet bij de Jordaan: Hij doopt, zo horen we in de lezing van vandaag. Hij doopt met water - zo vertelt hij de Farizeeërs als ze er naar vragen. Nogal wieses - waar moet je anders mee dopen.

Het lijkt bijna of de Evangelist Johannes er vanuit gaat dat we ook de andere evangeliën hebben gelezen, zodat we weten wie Johannes de Doper is en wat zijn boodschap is: aankondigen van het Koninkrijk van God dat op het punt staat aan te breken.

Het bijzondere van dít verhaal is, al de beweging rond Johannes de Doper.

Johannes de Doper staat daar - aan de Jordaan - ik zei het al. Hij staat daar niet zomaar. Hij staat aan de overkant van de Jordaan. Hij lijkt wel of hij daarmee wil zeggen, als je het beloofde land in wil gaan, moet je door het water van de Jordaan heen, of anders gezegd, als je dichter bij het Koninkrijk van God wil komen, moet je je laten dopen. De parallel met de intocht in het beloofde land en de plaats en het werk van Johannes de Doper is onmiskenbaar.

Johannes is het centrum. En om hem heen is er veel beweging. Er gebeurt van alles. Priesters en levieten komen uit Jeruzalem naar hem toe, vervolgens is er een afvaardiging van de farizeeërs speciaal afgereisd uit Jeruzalem om ook eens te onderzoeken wat daar toch allemaal gebeurt, op de rand van het beloofde land.

Johannes heeft aantrekkingskracht.

Hij roep iets op in de mensen.

Nieuwsgierigheid, Sensatiezucht? Zou er een cameraploeg van Hart van Nederland uitrukken als er nu zo iets gebeurde? - Ongetwijfeld.

Maar het is meer dan nieuwsgierigheid. Wat Johannes oproept zit dieper. Het is een verlangen. Johannes maakt een onrust in mensen wakker. En hij laat het daar niet bij- hij *duidt* het ook - die onrust. Hij maakt de mensen niet zomaar onrustig en onzeker. Hij geeft invulling aan dat onbestemde gevoel dat wij allemaal geregeld hebben. *Dit is het niet*. "Op deze manier wil ik het niet. Het moet toch anders kunnen. Maar hoe...?"

Johannes wijst een duidelijke weg. "Ik ben alleen maar een richtingaanwijzer", zo zegt hij tegen de priesters, de levieten, de farizeeërs en wie het maar aan hem vragen. Ik sta hierop de grens van het beloofde land en ik wijs de weg: daar moet je heen. Daar is het goed. Dat is het Koninkrijk. Of eigenlijk wijst hij niet de weg. Hij wijst *lemand* aan: Hem moet je hebben. Hij is weg. Hij laat zien hoe je verlangen werkelijkheid kan worden. Kijk hij staat al onder jullie, maar jullie herkennen hem nog niet. Dat komt nog wel. Ik ben het niet eens waard zijn veters te strikken.

Tot vier keer toe wordt aan Johannes gevraagd : "Wie ben jij?"

Vier keer krijgen de religieuze leiders géén antwoord. Johannes zegt vooral wie hij niet is! De religieuze leiders waren bang dat die zonderlinge figuur daar in de Jordaan ook weer zo'n man was die beweerde dat hij de Messias was, en dat het einde der tijden was aangebroken. Zoals er ook nu nog geregeld mannen - het zijn altijd mannen - opduiken.

Daarin is Johannes duidelijk: ik ben niet de Messias!

"Gelukkig maar!" - maar helemaal gerustgesteld zijn ze nog niet. "En Elia, bent u dan Elia?" Elia is de profeet, of misschien wel beter de priester die in de laat-oudtestamentische traditie degene is die de dag van de Heer aankondigt. Hij was nooit doodgegaan, Elia, hij was op een vurige wagen de hemel ingereden, en hij zou terugkeren om de beslissende tijd aan te kondigen. Maar Elia is Johannes de Doper ook niet. En de profeet dan? De Profeet... In deze tijd denk je dan meteen aan de Profeet, zoals de Islamiëten hun Profeet Mohammed noemen. Maar Mohammed laat in de tijd van Johannes nog 600 jaar op zich wachten. Hier gaat het om de grootste profeet uit het Oude Testament: Mozes. In Deuteronomium 18 belooft God dat er profeten als Mozes zullen opstaan om het volk de juiste richting te wijzen.

Uiteindelijk beantwoordt Johannes de vraag *Wie bent U?* niet. Hij zegt alleen maar wie hij niet is. Tenminste: Hij zegt wel dit: Ik ben een stem die roept in de woestijn: 'Maak recht de weg van de Heer.' Hij citeert daarbij een tekst uit Jesaja.

Maar veel meer nog dan Johannes antwoord geeft op de vraag wie hij is. Stelt hij met zijn antwoorden ons een vraag.

*Wie zijn wij?*

Wie zijn wij dat we labeltjes plakken op een fenomeen: is het de Messias, is het Elia, is het de profeet? Wat zegt het over ons dat we die hokjes nodig hebben? Om houvast te hebben. Om de wereld schematisch te ordenen. En wat doet het met ons als de labeltjes niet blijken te kloppen? Als een vrouw met een hoofddoekje opeens prima Nederlands blijkt te kunnen spreken, of een zwaar getatoeëerde man een oud omaatje helpt oversteken.

Wie bent u, wie ben jij eigenlijk? - die vragen worden via Johannes de Doper aan ons zelf gesteld.

Het volk van Israël wordt uitgenodigd om opnieuw te beginnen - letterlijk. Zij worden het beloofde Land uitgelokt en ze gaan via de doop van Johannes in de Jordaan weer opnieuw het land in.

Eerst even terug de woestijn in.

Eerst weer opnieuw beginnen.

Eerst weer je hoofd leegmaken en proberen blanco de wereld in te kijken.

Zonder vooroordelen.

Dat is moeilijk - zo niet onmogelijk, maar het zijn wel de vragen van dit nieuwe jaar. Kunnen wij 2000 jaar na Christus geloven dat God mens wordt in deze wereld - in ónze wereld, in jouw, in uw, in mijn wereld? Hier deze wereld.

*Wie ben je?*

Die vraag wordt in dit Bijbelgedeelte ook aan ons gesteld.

Johannes houdt ons een spiegel voor. Ook als kerk, als geloofsgemeenschap.

Net zoals de samenleving ons een spiegel voor houdt. Door onze burens, onze vrienden, onze kinderen misschien wel, of door de politiek worden we gedwongen duidelijk te maken waar wij voor staan, waar wij in geloven, waarom we eigenlijk nog bestaan. Ook op ons wordt een labeltje geplakt. Ouderwets, overbodig, onzin, onwetenschappelijk.

Kunnen wij met dat labeltje omgaan? Weten wij wie we zijn als christen, als kerkganger, als gelovige?

Wij zouden 'verder-kijkers' moeten zijn. Wij weten van een verlangen, de onrust die Johannes in ons wakker maakt. Wij zouden verder moeten kijken dan onze neus lang is. Voorbij alle kortzichtigheid in de politiek en op de televisie. Voorbij de hokjesgeest. Maar lukt ook? Is het niet veel makkelijker om gewoon mee te gaan in de vaart der volkeren?

Wat ik merk in de gesprekken met mensen buiten de kerk. Pas nog in dat item van Radio 1 is dat we ons best wel wat meer mogen laten zien als christenen, als kerkgangers, als gelovigen.

Het wordt zelfs van ons verwacht dat we laten zien wie we zijn en waar we voor staan. Het lijkt wel of we daar te verlegen voor zijn. Misschien zijn we het verleerd. Eerst omdat het vanzelfsprekend was waar de kerk voor stond, vervolgens omdat dat het niet meer paste om je als gelovige te profileren en nu is het moeilijk geworden - enerzijds omdat we niet zo goed meer weten hoe dat moet, en ook omdat godsdienst door alle excessen en extremisme in een kwaad daglicht is komen staan.

Er is toch niets mis mee om te laten zien en horen dat het fijn is dat we hier een gemeenschap hebben, dat hier een vrijplaats is om over twijfel en geloof en vreugde en verdriet met elkaar te praten en te delen. Hoe we zoeken naar wegen om onze verbondenheid vast te houden ook in deze coronacrisis en hoe dat soms lukt.

Er zijn niet heel veel plekken in onze samenleving waar je je kwetsbaar mag opstellen, zonder dat er over je heen wordt gelopen.

Laten we deze mooie openheid, deze gedeelde geborgenheid vooral niet verborgen houden.

Johannes roept ons op om in de spiegel te kijken. Wat zien we dan? Aarzelende, twijfelende mensen die het ook niet meer weten? Of toch eerder zelfbewuste mensen die bereid zijn met elkaar op zoek te gaan naar een begaanbare weg door het leven. Die in de verhalen van ooit en de gedeelde verhalen van de gemeenschap een weg gevonden hebben.

De weg van Jezus.

Van donker naar licht. Van weerloze overmacht. Van kwetsbaarheid. Van de liefde die er niet onder is te krijgen. Ondanks alles wat je in een leven kunt overkomen.

Dat is niet niets.

Dat is iets om trots op te zijn.

Ik zou zeggen: durf dat te zien als je in de spiegel kijkt en durf het te vertellen.

Ontdek wie je bent en waar je in gelooft.

Juist dit jaar. Als we zoeken naar onze verbondenheid ondanks alle beperking. Als er hoop gloort aan het einde van de tunnel nu er gevaccineerd wordt. Wie weet wat het brengt.

Amen.

- Muzikaal intermezzo

**ANTWOORD**

- Lied: 'Uit uw hemel zonder grenzen' (Lied 527)
- Filmpje Bart Baak (<https://www.youtube.com/watch?v=uLTs9z4ZpGA>)
- Overlijdensafkondigingen
- Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Collecte
  1. Diaconie algemeen: NL65 INGB 0001 7687 12 t.n.v. Diaconie Wijkgem. Bezuidenhout
  2. Kerk: NL52 INGB 0005 1440 61, t.n.v. St. Chr. Triumfatorkerk, o.v.v. kerkcollecte of wijkkas.

**GAAN**

- Slotlied: 'O Jezus, hoe vertrouwd en goed' (Lied 512: 1, 2, 6 en 7)
- Zegen